

УДК 371.8

СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Тайхриб К.А. асистент кафедри методики професійного навчання

Процес соціалізації студентської молоді на сучасному етапі розвитку вищої освіти набуває особливої актуальності. Це пов'язано з постійними реформами в сфері економіки, політики, освіти. Студентський вік є сенситивним для засвоєння соціального досвіду, активної суспільно значущої діяльності, оскільки характеризується наявністю внутрішньої потреби особистості співвідносити власні прагнення з інтересами суспільства.

Сутності соціалізації студентської молоді присвячені праці вчених: Євтух М.Б. [2], Сердюк О.П.[2], Сидоренко О.Л. [7], Овчаренко Г.Е. [3], Савченко С.В. [6], Парсонс Т. [4]

Поняття «соціалізація» має декілька визначень, які залежать від аспекту та сторони дослідження.

Філософія розглядає соціалізацію як процес засвоєння і подальшого розвитку індивідом соціально-культурного досвіду – трудових навичок, знань, норм, цінностей, традицій, які накопичувались та передавались від покоління до покоління, процес включення індивіда в систему суспільних відносин та формування в нього соціальних якостей.

Термін «соціалізація» ввів у середині 19 ст. французький соціолог Габріель Тард. Під поняттям соціалізації він розумів процес інтеріоризації (засвоєння досвіду) соціальних норм шляхом соціальної взаємодії. У соціологічному словнику В.Воловича [8] соціалізація визначається як процес засвоєння індивідом знань, досвіду, норм і цінностей, включення його до системи соціальних зв'язків і відносин, необхідних для його становлення і життєдіяльності в даному суспільстві.

З точки зору психології соціалізація – процес і результат засвоєння й активного відтворення індивідом установок, цінностей, ролей, очікувань, які властиві певній культурі або соціальній групі. Соціалізація є результатом виховання людини і відбувається в процесі її діяльності й спілкування з іншими людьми; важливий чинник розвитку особистості, зокрема її свідомості й самосвідомості. [5]

У педагогіці соціалізація – це процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвитку як цілісної особистості. Соціалізація передбачає взаємодію людини з соціальним оточенням, яке впливає на формування її певних соціальних якостей та рис, на активне засвоєння й відтворення нею системи суспільних зв'язків. [1]

Сьогодні під поняттям соціалізації розуміють процес формування особистості в певних соціальних умовах, процес засвоєння людиною соціального досвіду, який вона перетворює у власні цінності й орієнтації, вибірково включає в свою систему поведінки ті норми й шаблони, які прийняті в суспільстві або групі.

Базуючись на зазначеному можна зробити висновок, що соціалізація студентів постає одним із перших питань, бо формування особистості – це складний процес залучення індивіда до соціального буття, тобто його соціалізації. Соціалізація студента спрямована на його підготовку до трудової діяльності і охоплює всі соціальні процеси, завдяки яким індивід засвоює знання, цінності, норми, що дозволяють йому бути повноцінним членом суспільства.

Вищий навчальний заклад – це один з інститутів (освіта) соціалізації, в якому студент адаптується до життя в суспільстві через засвоєння правил поведінки, засвоєння передового досвіду та міжособистісних стосунків.

Таким чином, соціалізація – це багато сторонній процес: об'єкт впливу – це суспільство (тобто колектив, група), суб'єкт – сам студент, який засвоює досвід старшого покоління, шляхом входження в соціальну сферу (вступ до

Вузу, навчання) та активно відтворює систему соціальних зв'язків, перетворюючи і соціальну сферу, і самого себе. [9]

Соціалізація особистості здійснюється в результаті її включення в різні соціальні групи, взаємодії з іншими людьми і набуття відповідних професійних навичок, особистісного та соціального становлення.

Процес соціалізації студентів проходить декілька етапів, ознакою для виділення яких є мета, зміст та результати освітньо-виховної діяльності. Етапи відповідають вимогам спеціальності, яку опановує студент, традиціям конкретного навчального закладу, пануючим у мікросоціумі соціальним нормам. Виділяють такі етапи соціалізації студента: 1) етап адаптації (охоплює перший і частково другий курс) – на цьому етапі студенти оволодівають способами навчально-професійної діяльності, основний зміст – адаптація студента до нових умов; 2) ціннісно-діяльнісний, або диспозиційний етап (охоплює частково другий, третій та четвертий курси) – на цьому етапі забезпечується розв'язання протиріччя між ціннісними орієнтаціями на цілі життєдіяльності й засобами їх досягнення, детермінованими соціальними умовами життя індивіда; 3) професійний етап (охоплює випускні курси) – сприяє завершенню професійно-особистісного ставлення студентів, перетворюючи їх у активних суб'єктів соціалізаційного процесу. [9]

Для успішної соціалізації студенту необхідно оволодіти досвідом старших, зрозуміти своє покликання, визначити власне місце в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 375с.
2. Євтух М.Б, Сердюк О.П. Соціальна педагогіка: Підручник. –К.: МАУП, 2002. – 232 с. – Бібліогр.: с. 221-226.
3. Овчаренко Г. Е. Педагогічні умови соціалізації студентів мистецько-педагогічних спеціальностей у позанавчальній діяльності: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ, 2005. — 20 с.
4. Парсонс Т. Система координат действия и общая теория систем действия: культура, личность и место социальных систем. / Американская социологическая мысль: Тексты. / Под ред. В.И. Добренькова. – М.: Издание Международного Университета Бизнеса и Управления, 1996. – С. 462-478.
5. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник. – 2004, 192 с.
6. Савченко С.В. Науково-теоретичні засади соціалізації студентської молоді в поза навчальній діяльності в умовах регіонального освітнього простору: Автореферат дис. ... докт. пед. наук: 13.00.05 / Луганський нац. пед. ун-т ім.Т. Шевченка. – Л., 2004. – 42 с.
7. Сидоренко О. Л. Соціальна педагогіка як наука: Монографія. - Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. – 120 с.

8. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад.: В.І. Волович, В.І. Тарасенко, М.В. Захарченко та ін. / Під заг. ред. В.І. Воловича. – 1998, 736 с.

9. Тайхриб К.А. Сутнісні характеристики соціалізації студентів вищого навчального закладу // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 64. – Херсон: ХДУ, 2013. – с. 375-377